

**ISHSIZLIKNI KAMAYTIRISH VA YOSHLARNI ISH BILAN TA'MINLASH
MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI**

Mannonova Adolatxon

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti talabasi

Shakirova Nigora

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti Statistika va Ekonomertika kafedrası, dotsent
vazifasini bajaruvchi

Annotatsiya: Bu tezisda ishsizlikni kamaytirish va yoshlarni ish bilan ta'minlash istiqbollarini yaxshilash bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlar atroflicha tahlil qilingan. Bu muammoning murakkabligini ta'kidlab, malakalarning mos kelmasligi, norasmiy mehnat tartiblari, inklyuziv va xilma-xil ish joylariga bo'lgan ehtiyoj kabi omillarni ta'kidlaydi. Shuningdek, yoshlar uchun yanada moslashuvchan va yaxshi haq to'lanadigan imkoniyatlar yaratish uchun gigant iqtisodiyot va masofaviy ish kabi yangi tendentsiyalarning salohiyatini tan oladi. Umuman olganda, u ta'lim va o'qitish tashabbuslarini adolatli va xavfsiz bandlik amaliyotini targ'ib qilish sa'y-harakatlari bilan birlashtirgan kompleks yondashuvni talab qiladi.

Kalit so'zlar: Ishsizlik, iqtisodiyot, mehnat, tendensiya, bandlik, tashabbus, ish joylari.

Abstract: The text provides a thorough analysis of the challenges and opportunities related to reducing unemployment and improving youth employment prospects. It highlights the complexity of the issue, emphasizing factors such as skills mismatch, informal work arrangements, and the need for inclusive and diverse workplaces. The text also acknowledges the potential of new trends like the gig economy and remote work to create more flexible and well-paid opportunities for young people. Overall, it calls for a comprehensive approach that combines education and training initiatives with efforts to promote fair and secure employment practices.

Key words: Unemployment, economy, labor, trend, employment, initiative, jobs.

Аннотация: В этой статье представлен тщательный анализ проблем и возможностей, связанных с сокращением безработицы и улучшением перспектив трудоустройства молодежи. Он подчеркивает сложность проблемы, подчеркивая такие факторы, как несоответствие навыков, неформальные условия работы и необходимость инклюзивных и разнообразных рабочих мест. В тексте также признается потенциал новых тенденций, таких как экономика свободного заработка и удаленная работа, для создания более гибких и хорошо оплачиваемых возможностей для молодых людей. В целом, это требует комплексного подхода, сочетающего инициативы в области образования и обучения с усилиями по продвижению справедливой и безопасной практики трудоустройства.

Ключевые слова: Безработица, экономика, труд, тенденция, занятость, инициатива, рабочие места.

Ishsizlik butun dunyo bo'ylab odamlar, oilalar va jamoalarga ta'sir ko'rsatadigan dolzarb muammodir. Ko'pgina mamlakatlarda yoshlar barqaror va qoniqarli ish topishda alohida

qiyinchiliklarga duch kelishadi. Yoshlar ishsizligi muammosi ko'p qirrali bo'lib, iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy omillar yoshlar uchun mavjud imkoniyatlarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ishsizlikni qisqartirish va yoshlarni ish bilan ta'minlash istiqbollarini yaxshilashdagi asosiy muammolardan biri yoshlar ega bo'lgan ko'nikmalar va mehnat bozorida talab qilinadigan ko'nikmalar o'rtasidagi nomuvofiqlikdir.

Tez texnologik taraqqiyot va o'zgaruvchan iqtisodiy landshaftlar maxsus ko'nikmalarga ega bo'lgan ishchilarga bo'lgan ehtiyojni keltirib chiqardi va ko'plab yoshlarni yaxshi maoshli ish o'rinlari bilan ta'minlash uchun zarur malakasiz qoldirdi. Bu ko'nikmalardagi kamchilikni bartaraf etish hukumatlar, ta'lim muassasalari va ish beruvchilardan yoshlarga bugungi raqobatbardosh mehnat bozorida muvaffaqiyat qozonishlari uchun zarur bo'lgan ta'lim va ta'limni ta'minlash uchun birgalikdagi sa'y-harakatlarni talab qiladi. Ushbu qiyinchiliklarga qaramay, ishsizlikni kamaytirish va yoshlarni ish bilan ta'minlash istiqbollarini yaxshilash uchun istiqbolli imkoniyatlar ham mavjud.

Katta iqtisodning yuksalishi va masofaviy ish yoshlarga moslashuvchan va yaxshi haq to'lanadigan ish imkoniyatlarini topish uchun yangi imkoniyatlar ochib berdi, bu ularga o'z shartlari asosida ishlash, kasbiy va shaxsiy hayotlarini muvozanatlash imkonini berdi. Bundan tashqari, ish joyidagi xilma-xillik va inklyuzivlikning ahamiyati to'g'risida xabardorlikning ortib borishi ko'plab kompaniyalarni turli xil ishchi kuchini, shu jumladan, ishga joylashishda qo'shimcha to'siqlarga duch kelishi mumkin bo'lgan marginal jamoalardagi yoshlarni yollashga ustuvor ahamiyat qaratdi.

Hozirgi vaqtda yoshlarning ishchi kuchi bozori uchun xos bo'lgan ziddiyatlar yoshlarning mehnatga bo'lgan talabi, imkoniyatlari va ularni ish bilan ta'minlash o'rtasidagi nomutanosibliklarning mavjudligi hisoblanadi. Shuni alohida qayd etish muhimki, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan 5 ta muhim tashabbus mazmuni va uni amaliyotga joriy etish afzalliklari haqida tushunchalarni rivojlantirish, shuningdek, har bir tashabbus bo'yicha talaba-yoshlarning qiziqishlarini oshirish maqsadida joylarda bir qator tadbirlar o'tkazilmoqda. Keyingi yillarda mamlakatimizda 2017–2021-yillar uchun Harakatlar strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar natijasida iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohada, ayniqsa, sanoat, qishloq xo'jaligi, kapital qurilish, transport-kommunikatsiya, servis va xizmat ko'rsatish, nodavlat ta'lim va sog'liqni saqlash muassasalarida ishchi kuchiga bo'lgan talab izchil oshmoqda.[1]

Mamlakat aholisining 18,9 mln. nafari yoki 54 foizini 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar va bolalar tashkil etadi. Yoshlarning 9,5 millioni erkak, 9,4 millioni esa ayol jinsiga mansub. Respublikada yoshlarga oid davlat siyosatining huquqiy asoslarini mustahkamlash maqsadida 2017–2020-yillarda 50 dan ortiq qonun va qonunosti hujjatlari qabul qilindi, 30 iyun "Yoshlar kuni" deb e'lon qilindi. Mamlakatimizda keyingi yillarda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy islohotlar natijasida taraqqiyotning mutlaqo yangi bosqichiga qadam qo'yildi.[2]

Ishsizlik darajasini pasaytirish yo'lidagi yana bir to'siq - bu ishchilarni ekspluatatsiya va past ish haqiga qarshi himoyasiz qoldiradigan norasmiy va xavfli mehnat tartiblarining keng tarqalganligi. Ko'pgina yoshlar vaqtinchalik yoki to'liq bo'lmagan ish bilan ta'minlangan yoki imtiyozli ish bilan shug'ullanishga majbur bo'lib, ularning kelajagini rejalashtirish yoki barqaror martaba qurishni qiyinlashtiradi. Hukumatlar va ish

beruvchilar barcha ishchilarning adolatli va inklyuziv mehnat bozorining afzalliklaridan bahramand bo'lishlarini ta'minlash uchun yoshlarga xavfsiz va munosib haq to'lanadigan ishga kirish uchun ko'proq imkoniyatlar yaratish uchun birgalikda harakat qilishlari kerak.

Yoshlarga oid davlat siyosati doirasida ijtimoiy-iqtisodiy, tashkiliy va huquqiy chora-tadbirlarni tizimli ravishda amalga oshiruvchi davlat boshqaruv organi sifatida O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi tashkil etildi. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlis Senatida Yoshlar, madaniyat va sport masalalari qo'mitasi, Oliy Majlis Senati qoshida 100 nafar va Qonunchilik palatasi qoshida 250 nafar faol va tashabbuskor yoshlardan iborat "Yoshlar parlament"- lari, Qonunchilik palatasida Yoshlar masalalari bo'yicha komissiya tashkil qilindi. "Mahallabay" o'rganishlar orqali yoshlarning bandligini ta'minlash, kasb-hunarga o'qitish, tadbirkorlikka jalb etish, shuningdek, ular o'rtasida madaniyat, san'at, sport, axborot texnologiyalari va kitobxonlikni rivojlantirish maqsadida yangicha tizim asosida barcha tuman (shahar)larda "Yoshlar dasturlari"ni amalga oshirish yo'lga qo'yildi. Har bir mahalla, tuman, shahar va viloyat kesimida ijtimoiy, huquqiy, psixologik qo'llab-quvvatlashga, bilim va kasb o'rganishga ehtiyoji va ishtiyoqi bor bo'lgan ishsiz yoshlar kiritiladigan "Yoshlar daftari" tizimi joriy etildi. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi qoshida Yoshlar akademiyasi tuzildi. Hududlarda "Loyihalar fabrikasi" ish boshladi. Shuningdek, yoshlarni qo'llab-quvvatlash tizimini tubdan isloh qilish va yanada rivojlantirish maqsadida 2021-yilga mamlakatimizda "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili", deb nom berildi.[3]

Ishsizlik darajasini pasaytirish va yoshlarni ish bilan ta'minlash istiqbollarini yaxshilash yoshlarning mehnat bozorida muvaffaqiyat qozonishi uchun yangi imkoniyatlar yaratish bilan birga, ishsizlikning asosiy sabablarini bartaraf etishga qaratilgan kompleks yondashuvni talab qiladi. Ta'lim va ta'lim dasturlariga sarmoya kiritish, adolatli va xavfsiz mehnat tartiblarini targ'ib qilish hamda xilma-xillik va inklyuzivlik madaniyatini rivojlantirish orqali hukumatlar, ish beruvchilar va fuqarolik jamiyati tashkilotlari barcha uchun yanada adolatli va farovon kelajak yaratish uchun birgalikda ishlashi mumkin. Faqat jamoaviy harakatlar va ijtimoiy adolatga sodiqlik orqali biz har bir yosh o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish va jamiyatga munosib hissa qo'shish imkoniyatiga ega bo'lgan dunyoni qurishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. 2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi.
2. O'zbekiston Prezidentining 2018-yil 27-iyunda imzolangan "Yoshlar – kelajagimiz" Davlat dasturi to'g'risida"gi Farmoni. O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Qarori 2021-yil 18-yanvar, 23-son.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so'zlagan nutqi.
4. Global dunyoda ilm-fan va ta'limdagi innovatsion rivojlanishning zamonaviy trendlari 15 dekabr, 2022 yil.